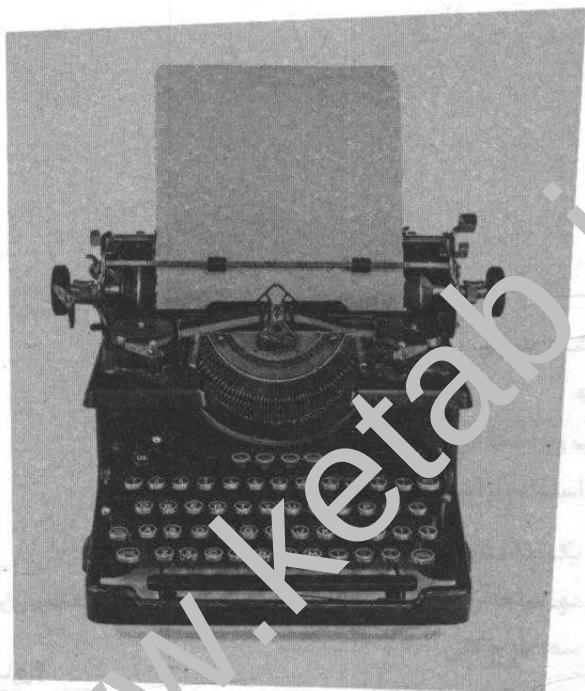

نگارش خلاق (۳)

فیلمنامه نویسی برای پرورشغله‌ها

فیلمنامه‌ات را در وقت‌های استراحت ۱۰ دقیقه‌ای بنویس

اپیلار آلساندرا | تریپان افشاری |

www.ketab.ir

سرشناسه: الساندر، پیلار، ۱۹۶۶- م. - Alessandra, Pilar, 1966-

عنوان و نام پدیدآور: فیلمنامه‌نویسی برای پرورش‌ها:

فیلمنامه‌ات را در وقت‌های استراحت ده دقیقه‌ای بنویس / پیلار آساندرا؛ مترجم نریمان افشاری

مشخصات نشر: تهران: بیدگل، ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری: ۲۳۲ ص.؛ جدول ۵/۲۱۰×۱۴/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۶۳-۱۱-۷

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: The coffee break screenwriter : writing your script ten minutes at a time,c2010.

عنوان دیگر: فیلمنامه‌ات را در وقت‌های استراحت ۱۰ دقیقه‌ای بنویس.

موضوع: فیلمنامه‌نویسی

Motion picture authorship

شناسه افزوده: افشاری، نریمان، ۱۳۵۶- . مترجم

رده‌بندی کنگره: PN1۹۹۶

رده‌بندی دیویی: ۸۰۸/۲۳

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۸۸۲۰۴۶

| فیلمنامه‌نویسی برای پر مشغله‌ها |

| پیلا رآلساندر |

| ترجمه: نریمان افشاری |

| ویراستار: خشایار قشقایی |

| نمونه خوان: نگار کیامقدم |

| مدیر هنری و طراح گرافیک: سیاوش نصاعدیان |

| مدیر تولید: مصطفی شریفی |

| چاپ اول | ۱۳۹۹ تهران | ۱۰۰۰ نسخه |

| شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۶۳-۱۱-۷ |

| | Bidgol Publishing co. |

| تلفن انتشارات: ۲۸۴۲ ۱۷ ۱۷ |

| فروشگاه | تهران | خیابان انقلاب | بین ۱۲ فروردین و فخر رازی | پلاک ۱۳۷۴ |

| تلفن فروشگاه: ۶۶۹۶ ۳۶ ۱۷، ۶۶۴۵ ۳۵ ۴۶ |

| bidgolpublishing.com |

| همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است. |

| فهرست |

۷	یادداشت مترجم
۱۱	مقدمه
۱۳	در باب ویراست دوم
۱۵	روش استفاده از این کتاب
۱۷	فصل یک: داستان
۴۳	فصل دو: ساختار
۶۱	فصل سه: طرح کلی
۱۰۵	فصل چهار: شخصیت‌ها
۱۲۵	فصل پنج: پیش‌نویس اولیه
۱۵۹	فصل شش: دیالوگ
۱۷۹	فصل هفت: بازنویسی
۲۳۱	فصل هشت: استادکاری
۲۶۱	فصل نه: ویرایش نهایی
۲۷۷	فصل ده: ارائه
۳۰۹	فید او
۳۱۱	نویسنده‌ها از نشست ده دقیقه‌ای می‌گویند
۳۳۱	واژه‌نامه

۱ یادداشت مترجم

چرا یک کتاب فیلمنامه نویسی دیگر؟

با وجود تعداد قابل توجه کتاب‌هایی که در باب فیلمنامه نویسی به زبان فارسی ترجمه یا به ندرت تألیف شده‌اند این پرسش به ذهن می‌آید که چرا یک کتاب دیگر؟ چنین پرسشی پیش از هر چیز در سطح ملی، به ویژه در حوزه انگلیسی زبان مطرح است که آمار کتاب‌های آن قابل مقایسه با کتاب‌های موجود به زبان فارسی نیست و با این حال همه ساله حجم قابل توجهی برای افزوده شدن به در آن میان کتاب‌هایی که رویکرد جدیدی به فیلمنامه دارند یا شیوه آموزشی جدیدی به کار می‌برند با اقبال مخاطبان - چه تازه کار و چه حرفه‌ای‌های این حوزه - مواجه می‌شوند. کتاب حاضر را نیز می‌توان در زمره این دست کتاب‌ها تلقی کرد که ویژگی‌های خاص آن را متمایز می‌کند و نگارنده این سطور، نمونه مشابهی برای آن در زبان فارسی ندارد.

مهم‌ترین ویژگی ممیزه این کتاب شکل آموزش آن است که از یک کتاب آموزشی فراتر می‌رود و کیفیتی کارگاه‌گونه پیدا می‌کند. زمان‌بندی درست برای پاسخ دادن به سؤال‌های احتمالی، طرح درست و دقیق تمرین‌هایی برای جابجاندن موضوع مورد بحث و لحن روان و صمیمی نویسنده در طرح مطالب چنان است که خواننده در

تمام طول کتاب می‌تواند حضور نویسنده را همچون استادی که در کارگاه نویسندگی حاضر است، در کنار خود احساس کند.

ویژگی دیگر کتاب کیفیت بسیار کاربردی آن است که فارغ از نظریه‌پردازی‌ها و کلی‌گویی‌های معمول در باب ماهیت فیلمنامه و عناصر آن به کاربردی‌ترین وجه ممکن صرفاً به چیزهایی می‌پردازد که می‌توانند در روایت یک داستان بصری با ساختاری منسجم مفید باشند. افزون بر این، پرسش‌هایی که در کتاب طرح می‌شود تمرین بی‌آموزشی نیستند، بلکه درواقع، ابزارهایی‌اند که پاسخ به آن‌ها اجزای مختلف فیلمنامه را مشخص می‌کند.

خواننده، راه‌بده‌ای حرفه‌ای باشد یا کسی که تازه حال هیچ تجربه‌ای در این حیطه ندارد، می‌تواند با پاسخ دادن به پرسش‌های نویسنده و دنبال کردن شیوه او در این کتاب، در نهایت یک فیلمنامه کامل بنویسد. هرچه پاسخ‌ها دقیق‌تر و با موضوع مرتبط‌تر باشد فیلمنامه نهایی منسجم‌تر خواهد شد. به این معنا، کتاب حاضر صرفاً کتاب آموزش فیلم‌نامه‌نویسی نیست، بلکه نوعی کتاب راهنما است برای فیلمنامه‌نویسان تازه‌کار و نیز حرفه‌ای‌ها. برای نوشتن هر پروژه می‌توانند دستورالعمل‌های آن را دنبال کنند و به فیلم‌نامه‌ای منسجم دست یابند.

نویسنده تمام جنبه‌های مختلف فیلمنامه‌نویسی را، از نظر دارد (داستان، ساختار، طرح کلی، شخصیت‌ها، پیش‌نویس اولیه، دیالوگ‌ها، بازنگری در مراحل مختلف، پرداخت و ویرایش نهایی، و حتی معرفی و فروش فیلمنامه) در اختیار نایب‌خشدن به هر عنصر گام به گام پیش می‌رود و تمهیداتی پیشنهاد می‌کند. اما مخاطب برای به کار بستن آن تمهیدات لازم نیست که به شیوه عملکرد و ماهیت آن تمهیدات تسلط تام و تمام بیابد، امری که احتمالاً مستلزم سال‌ها مطالعه و تجربه در این حوزه است. تنها کاری که مخاطب (یا نویسنده بعد از این) لازم است انجام دهد پاسخ دادن به پرسش‌ها و پر کردن جاهای خالی در جدول‌هایی است که نویسنده در این کتاب گنجانده است. با این حال منحصربه‌فردترین جنبه این کتاب نه طرح پرسش‌ها و نه ساده‌سازی و همه‌فهم کردن روند فیلم‌نامه‌نویسی، بلکه استفاده از شیوه نشست‌های ده دقیقه‌ای

است. درواقع نویسنده مدعی است (و در عمل هم با برنامه‌ریزی دقیق برای این کار نشان می‌دهد) که اگر نویسنده فرضی روزانه یک یا دو فرصت ده دقیقه‌ای در اختیار داشته باشد (که تقریباً در اختیار هرکسی است) می‌تواند ظرف چند ماه یک فیلمنامه کامل بنویسد.

برنامه‌ریزی دقیق نویسنده و در نظر گرفتن پرسش‌هایی که واقعاً بتوان در ده دقیقه به آنها پاسخ داد کار را برای مخاطب ساده می‌کند. نویسنده - خانم پیلار الساندر که مدرس و مشاور فیلمنامه‌نویسی است - این ده دقیقه‌ها را از جهتی دیگر هم مفید می‌داند و از این یاد جزیی است که از نظر او برای هر فیلمنامه نویسی امری ضروری است، یعنی ضرورت لاجل. او معتقد است وقتی نویسنده‌ای محدودیت زمانی دارد با خلاقیت بیشتری می‌نویسد و به شکلی ناخودآگاه الهامات درونی‌اش را در لحظه به کار می‌گیرد و بهترین عملکرد را می‌تواند داشته باشد. به هرروی همواره به هر روشی می‌توان نقدهایی وارد کرد و ایرادهای آن را از نظرگاه‌های مختلف برشمرد.

روش انجام هر کار و نیرشش، آموزش آن، روش هیچ‌گاه امری خنثی نیست و نمی‌تواند فارغ از استلزامات و تعصباتی که در پی آن است، به بیان دیگر، در پس هر شیوه عمل یک دید کلی و گاه حتی یک جهان‌بینی نهفته است، با انبوهی از علایق و منافع دانسته یا نادانسته‌ای که با آن کار می‌کند. به نجام و ترویج آن تنیده است. روش پیشنهادی این کتاب نیز از این امر مستثنایست. صرف‌نظر از هر قضاوتی که در خصوص روش آموزش داده‌شده در این کتاب داشته باشیم این روش ده دقیقه‌ای که بیش از حرفه‌ای‌ها مستقیماً آماتورها و علاقه‌مندان فیلم‌نامه‌نویسی را خطاب قرار داده، در بستری نضج گرفته است که در آن نگاهی خاص به سینما و فرهنگ - نگاه به اصطلاح هالیوودی - غلبه دارد، بستری که شاید بتوان گفت سازنده، مروج و نیز نقطه اوج تحقق چیزی است که زمانی به آن رؤیای آمریکایی می‌گفتند و امروزه بیراه نیست اگر رؤیایی جهانی دانسته شود. امروزه دیگر در هر نقطه از جهان این باور وجود دارد که ورود به دنیای سینما می‌تواند زندگی یک فرد عادی جامعه را زیر و زبر کرده، او را از همه مواهب مادی، و چه بسا معنوی زندگی برخوردار سازد. بدیهی است که این

نوع نگاه، نوع خاصی از سینما را نیز مدنظر دارد و به‌طور غیرمستقیم ترویج می‌کند، سینمایی که عمدتاً بخشی از صنعت یا جهان سرگرمی‌سازی است و نزد همگان نیز به این عنوان شناخته می‌شود. به عبارت دیگر، روش فیلمنامه‌نویسانه مطلوب و ترویج‌شده در این کتاب نوعی از داستان‌گویی و روایت‌گری را فرض گرفته که هرچند در نگاه برخی به‌عنوان روش و شیوه «کلاسیک»، «غالب» و حتی «جهان‌شمول»، شناخته می‌شود اما در نهایت خود فقط یکی از شیوه‌ها در کنار سایر روش‌ها و شیوه‌هاست. اما حتی این گروه اخیر، یعنی کسانی که از حیث ذوق هنری و نحوه انجام کار به روش‌های شیوه‌ها، روندها و نیز قراردادهای «بدیل» باور دارند و نوع دیگری از سینما را در سری پربرد، بزنی توانند از این کتاب بهره‌هایی ببرند و با تمرکز بر تکنیک‌های منسجم‌تر کردن داستان، ساختار و شخصیت‌های فیلمنامه، به نحوی از انحاء، حتی چه بسا به‌گونه‌ای خاص، به سینمای مطلوب خود بپردازند.

در کنار نکات مفید هنری و جذابیت‌های تکنیکی این شیوه، جذاب‌ترین نکته فرهنگی آن از نظر مترجم این است که می‌تواند افراد عادی را—که به‌طور معمول جایی در این حوزه ندارند و خود نیز چنین می‌دارند که توانایی نوشتن فیلمنامه را داشته باشند—در این کار دخیل کند و به آنان نیز راهی برای ورود به جهان، یا رؤیای پیش‌گفته بگشاید. بسیار هیجان‌انگیز خواهد بود که کاری که ناگزیر است دو شیفت یا بیشتر در روز کار کند، یا راننده صبح تا شام است، یا مادری—شاید سرپرست خانوار—که به‌زور می‌تواند نشست‌های ده دقیقه‌ای در روز برای خودش مهیا کند، با استفاده از روش این کتاب فیلمنامه‌ای بنویسد که صدای خود را در آن منعکس کند و تجربه زیسته‌اش را بازتاب دهد. رؤیاپردازی است؛ اما شاید این کار همان قدمه‌ای باشد برای نوع دیگری از سینما. دوستداران سینما می‌دانند که همواره رؤیایی لازم است؛ هرچند نوعی دیگر.